

wurden bis heute 14 Gebäudekomplexe transferiert. Die Häuser, Scheunen, Schuppen oder technischen Anlagen stammen aus der Region des mittleren Erzgebirges. Sie waren vor allem unter dem Aspekt der traditionellen Holzbe- und verarbeitung ausgewählt worden, welche wesentlich die ökonomischen und soziokulturellen Bedingungen des Gebietes bestimmte. Im Mittelpunkt dieses Museumskonzeptes steht die erzgebirgische Spielwarenfertigung, die in ihrer Spezifik und Konzentration für einen Teil des Erzgebirges seit über 2 Jahrhunderten identitätsprägend ist. Schließlich ist selbst der dargestellte kleinbäuerliche Komplex im Nebenerwerb an das bodenständige Holzgewerbe gebunden gewesen.

Unser Museum sieht seine Aufgabe vor allem im Sammeln, Bewahren und Erforschen der bodenständigen Sachzeugen, die im Zusammenhang mit der sozialen, handwerklichen und technischen Entwicklung des Erzgebirges stehen. Diese Originalbelege einstiger ländliche Alltagskultur - vom kompletten Haus mit seinem landschaftlichen Umfeld über umfassende Werkstatteinrichtungen bis hin zum Kleidungsstück - werden im Museum in bestimmter Beziehungsvielfalt gezeigt und sollen sowohl der Bildung als auch der ästhetischen Erbauung dienen. Dabei geht es weder um eine verklärte, nostalgische Idylle noch um eine "ganzheitliche, realistische, vollständige" Darstellung der "wirklichen" Vergangenheit. Vielmehr kann das museumsdidaktische Ziel nur darin bestehen, Bereiche und

aspektu tradičních dřevobráběcích a dřevozpracujících odvětví, která byla pro ekonomické a sociokulturní podmínky tohoto území klíčová. Nosným tématem muzejní koncepce je krušnohorská výroba hraček. Ta svou specifičností a koncentrací již více než 2 staletí utváří identitu části Krušných hor. Ke zdejšímu dřevozpracujícím řemeslům se váže i zde prezentovaný maloroľnický komplex, protože predstavuje ďalší zdroj príjmu miestnych výrobců hraček.

Naše muzeum vidí svůj hlavní úkol především ve shromažďování, zachování a zkoumání historických svědků zdejší lidové architektury, spojené se sociálním, řemeslným a technickým rozvojem Krušných hor. Tyto originální důkazy tehdejšího

technical equipment come from the Central Erzgebirge (Krušné Mountains) region, and were primarily selected from the point of view of traditional woodworking and woodprocessing, which were crucial for the economic and socio-cultural conditions of the area. The main theme of the museum concept is the toy production in the Krušné Mountains. For more than 2 centuries this production has shaped with its specificity and concentration the identity of the parts of the Krušné Mountains. Also the small-scale farm presented her eis related to the wood-processing craft since it represents another source of income for local toy manufacturers.

Our museum's main task is to collect, preserve and explore historical witnesses of the local folk architecture associated with the social, craft and technical development of the Krušné Mountains. These original proofs of everyday life in the country at that time - from a complete house with its landscape environment, through full-range equipped workshops to clothing - are presented in the museum in specific contexts, and serve both educational and aesthetic purposes. However, this is not a coloured, nostalgic idyll, or a "complex, realistic and complete" presentation of the "real" past. The museum's didactic goal is rather to document the lives of the inhabitants of the Krušné Mountains on a specific example and with original objects. The museum has received and is receiving scientific support from the state heritage institution and from folk

Ausschnitte des erzgebirgischen Lebens zu dokumentieren, dies allerdings am konkreten Beispiel und mit originalen Objekten. Wissenschaftliche Unterstützung bei dieser Arbeit erfuhr und erfährt das Museum vom Denkmalschutz und von Volkskundlern der Region.

Ausgangspunkt für die Museumsarbeit bildet stets die weitestmögliche Erforschung des umzusetzenden Gebäudes. Von Interesse sind seine ehemalige Nutzung und die Baugeschichte, aber auch überlieferte Archivalien, wie Fotos, Urkunden, Pläne oder Inventarverzeichnisse. In diese breit angelegte Untersuchung fließen Erkenntnisse zu den ehemaligen

Bewohnern (Lebensumstände, Berufe, soziale und wirtschaftliche Stellung) ebenso ein wie die Erkundung des ehemaligen dörflichen Umfeldes. Schließlich entsteht ein dem Gebäude angemessenes museales Konzept, das festlegt, wo und wie sich Gebäude und Einrichtung dem Besucher nach der Umsetzung ins Museumsgelände präsentieren werden. Neben einer Zielstellung für die Baurestaurierung und einer Ausstattungsplanung wird formuliert, welche sozialen, historischen, technischen oder architektonischen Aussagen dem Besucher erfahrbar gemacht werden sollen. Nur selten genügen die mit dem Haus übernommenen beweglichen Güter, um den gewählten zeitlichen und sozialen Zustand dokumentieren zu können. Nahezu immer bedarf es der Ergänzung, mitunter werden Exponate verschiedenster Herkunft gebraucht, um eine gewünschte Darstellungsabsicht zu realisieren. Das

každodenního života na venkově – od kompletního domu s krajinným prostředím, přes rozsáhle vybavené dílny, až po oděvní součásti – se v muzeu představují v konkrétních souvislostech a slouží jak vzdělávacím tak i estetickým účelům. Při tom však nejde o zkrácenou, nostalgickou idylu nebo „komplexní, realistické a úplné“ představení „skutečné“ minulosti. Muzejně didaktickým cílem je spíše zdokumentování života obyvatel v Krušných horách a to na konkrétním příkladu a s originálními objekty. Vědeckou podporu muzeum dostalo a dostává od památkové péče a od lidových umělců z regionu.

Výchozím bodem muzejní práce je vždy co nejrozsáhlejší prozkoumání přemísťovaného objektu, zaměřené především na jeho dřívější užívání a stavební historii, ale i dochované archiválie, jako fotografie, listiny, plány nebo inventární soupisy. Do tohoto širého pojetého pátrání proudí také poznatky k bývalým obyvatelům (životní podmínky, povolání, sociální nebo ekonomická situace) a tehdejšímu venkovskému životu. Všechny výstupy se návazně zahrnou do muzejního konceptu pro tuto budovu, ve kterém se také určí, kde a jak bude i se svým zařízením a zázemím po přemístění do skanzenu prezentována. Stejnými cíli jsou nejen renovace objektu a plánování jeho vybavení, ale i formulace sociálních, historických, technických a architektonických informací pro návštěvníka. Movité předměty, zachované spolu s domem, však jen

artists from the region.

The starting point of the museum work is always as most extensive exploration of the relocated object as possible, which is focused primarily on its former use and construction history, as well as the preserved archival materials, such as photographs, documents, plans or inventory. This wide-ranging search also brings knowledge about its former residents (their living conditions, occupations, social or economic situation) and about country life. All outputs will then be included in the museum concept for that building, and it will also determine where and how the house with its furnishing and equipment will be presented after its transfer to the open-air museum. The main goals are not only renovation of the building and planning of its equipment, but also the formulation of social, historical, technical and architectural information for the visitor. However, movable objects, preserved together with the house, are seldom enough to document the selected time and social situation. It is almost always necessary to supply and use other exhibits of various origins to achieve the required information value. Since its foundation, the museum has extensive collections of cultural and historical exhibits. These include, of course, not only household equipment and furniture of all kinds, especially of a regional nature, but also the tools and machines typical of the Krušné hory woodprocessing professions, but also the facilities of the village infrastructure. This fundus is kept in several de-

Museum betreibt deshalb seit seiner Gründung eine umfassende Sammlung kulturhistorischer Exponate. Dazu gehören natürlich Haushaltsgegenstände und Möbel aller Art, besonders in ihrer regionalen Ausprägung, weiterhin Werkzeuge und Maschinen, die typisch für erzgebirgische Holzverarbeitende Berufe waren, doch auch Ausstattungen der dörflichen Infrastruktur. Mehrere Magazine beinhalten diesen nach Sachgruppen und Verwendungszweck geordneten Fundus. Aufgabe des Museums ist es, die Herkunft und einstige Bezeichnung dieser Dinge zu notieren, aber auch die sozialen oder technischen Umstände ihrer Verwendung aufzuzeichnen. Nur so kann es gelingen, auch nach Jahrzehnten diese Gegenstände zum "Sprechen" zu bringen.

Die Funktion des "Bewahrens" hat für unser Museum verschiedene Bedeutungen. Zum einen sollen Originalbauteile wie auch authentische Bauweisen und Baustoffe überliefert werden. Insofern werden vor und beim Abbau alle Befunde sorgfältig dokumentiert. Ergänzungen und Restaurierungen werden, wenn das Konzept dies vorsieht, in überlieferter Technik ausgeführt. Als größtes Problem stellt sich die langfristige Erhaltung der mitunter über 200 Jahre alten Bauwerke dar. Als wirksame Mittel gegen den Verfall erwiesen sich, neben kontinuierlichen Konservierungsmaßnahmen, ein moderner Baugrund und eine maßvolle Temperierung. Letztere ist zugleich unabdingbar, um die mitunter unwiederbringlichen Ausstattungen der Häuser dauerhaft erhal-

málokdy stačí k dostatečnému zdokumentování vybrané doby a společenské situace. K dosažení požadované výpovědní hodnoty je téměř vždy potřebné doplnění a využití dalších exponátů různého původu. Muzeum již od svého založení disponuje rozsáhlými sbírkami kulturněhistorických exponátů. K nim patří samozřejmě nejen zařízení domácnosti a nábytek všeho druhu, zde obzvláště regionálního charakteru, dále pak nástroje a stroje, typické pro krušnohorská dřevozpracující povolání, ale i zařízení vesnické infrastruktury. Tento fundus je uložen v několika depozitářích, uspořádaných podle daných skupin a účelu použití. Úkolem muzea je, zdokumentovat původ a dřívější název těchto předmětů a pokud možno zachytit i sociální nebo technické okolnosti jejich použití. Jen tak lze dosáhnout toho, aby mohly "promlouvat" i po dalších desetiletích.

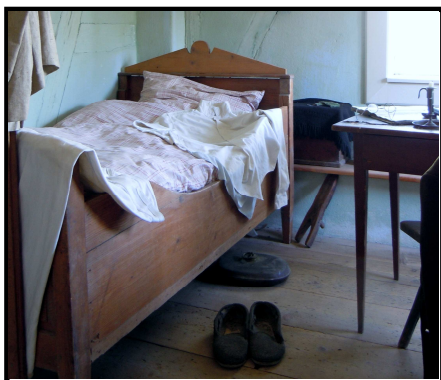
Funkce "zachování" má pro naše muzeum různý význam. Za prvé je chápána jako ochrana originálních stavebních prvků, autentických stavebních stylů a materiálů. A za druhé slouží pečlivému zdokumentování všech nálezů, učiněných před demontáží a během ní. Případně potřebné doplňující a restaurátorské práce se provádějí tradičními technikami. Největším problémem je dlouhodobé uchování objektů starých někdy i více než 200 let. Jako účinný prostředek proti zkáze se kromě průběžných konzervačních a renovačních opatření osvědčily i moderní stavební základy a mírné temperování. To se stává již nezbytnou nutností k

positories, organized according to groups and purpose of use. The task of the museum is to document the origin and former name of these objects and, if possible, to record the social or technical circumstances of their use. Only this way it is possible to make them "speak" even after decades.

The "preservation" function has various meanings for our museum. First, it is understood as the protection of original structural elements, authentic architectural styles and materials. Secondly, it serves to careful documentation of all findings made before and during dismantling. Possible supplementary and restoration work is carried out using traditional techniques. The biggest

problem is the long-term preservation of objects over 200 years old. Modern basements and mild tempering have proven to be an effective means against deterioration in addition to continual preservation and renovation measures. This becomes an essential necessity for the permanent preservation of some-

ten zu können. Auch hat sich die Erkenntnis, Exponate in Zimmern und Kammern vor Staub, Feuchtigkeit, Verschleiß und direktem Zugriff zu sichern, durchgesetzt. Zwar werden Absperrungen, Schutztüren mit Glas oder gänzlich verschlossene Museumsräume von Besuchern bedauert, sie gehören jedoch heute zum musealen Alltag und gliedern sich in die zukunftsgerichtete, bewahrende Gesamtaufgabe eines Freilichtmuseums ein.

Das Erzgebirgische Freilichtmuseum Seiffen hofft auch in Zukunft auf eine behutsame Erweiterung. Im Vordergrund jedoch stehen Erhalt und Pflege der unter großen Aufwendungen ins Museum gebrachten Geschichtszeugnisse, ihre Darstellung für den Besucher und qualitätsvolle Demonstrationen alter, heute nahezu vergessener Arbeitsbereiche und Techniken des Erzgebirges. Für eine museale Vermittlung historischer Zusammenhänge wurden und werden in den Gebäuden der Anlage spezielle Themenausstellungen eingerichtet.

trvalému zachování někdy nenahraditelného vnitřního zařízení objektů. V praxi jsou rovněž uplatňovány poznatky, že se exponáty v místnostech a komorách musejí chránit před prachem, vlhkostí, otěrem a přímým přístupem. Návštěvníky sice mrzí, když musejí stát za zábranami, ochrannými dveřmi se sklem nebo úplně uzavřenými sekcemi, ale to už je mezitím na denním pořádku muzea ve volné přírodě, sloužícím perspektivní a komplexní ochraně.

Skanzen Seiffen doufá, že další šetrné rozšiřování bude možné i v budoucnosti. V popředí zájmu však stojí zachování a udržování těchto do muzea nákladně přemístěných svědků minulosti, jejich prezentace návštěvníkům a kvalitní demonstrace starých, dnes téměř zapomenutých pracovních oblastí a technik z Krušných hor. Ke zprostředkování historických souvislostí se v jednotlivých objektech pořádaly a pořádají speciální tematické výstavy.

times irreplaceable interior furnishings of objects. There is also evidence in practice that exhibits in rooms and chambers must be protected from dust, moisture, abrasion and direct access. Though the visitors are sorry that they have to stand behind barriers, glass doors, or completely enclosed sections, but this is now the commonplace of the open-air museum that serves to advanced and comprehensive protection.

The Seiffen Open-Air Museum hopes that further considerate expansion will be also possible in the future. However, the main interest of the museum is to preserve and maintain the costly relocated witnesses of the past, their presentation to visitors, and high-quality demonstrations of old, nowadays almost forgotten, work areas and techniques from the Krušné Mountains. Special thematic exhibitions have been organized to mediate historical contexts.

1

Bergmannswohnhaus

Das materielle und geistige Leben, aber auch die Landschaft der Region wurden bis ins 19. Jh. hinein in starkem Maße vom Bergbau beeinflusst. Auch Seiffen verdankt seine Entstehung und Entwicklung dem Wirken des Bergmannes. Das typische Wohnhaus einer Bergmannsfamilie, erbaut im 18. Jahrhundert, steht deshalb am Anfang des Museumsrundganges. Es ist jener Typ des kleinen, schlichten Fachwerkbaus mit steilem schindelgedecktem Dach, der vielfach in der Nähe von Grubenanlagen zu finden war. Wohnraum ist eine die ganze linke Haushälfte ausfüllende Stube. Hier steht der große Kachelofen mit den zwei Röhren und dem bauchigen Ofentopf (Hafen), welcher der Wassererwärmung dient. An Frosttagen hat sich die ganze Familie (oft bis 10 Personen) um diesen Ofen drängen müssen, da er die Stube wegen der geringen Wandstärken nur dürftig hat auswärmen können. Wärmen, Kochen und Trocknen waren wichtige Aufgaben der einzigen Feuerstelle im Hause. Ständig hing feuchte Arbeitskleidung an den rund um den Ofen angebrachten hölzernen Ofenstangen. Daher musste selbst im Sommer der Ofen beheizt werden. Möbel gab es wenig. Der Brotschrank und einige Regale bergen den bescheidenen Hausrat, der nur notwendigste Dinge für das tägliche Leben umfasst. Mancher Gegenstand stammt aus der gestaltenden Hand des Hausher-

1

Dům horníka

Až do 19. století ovlivňovala těžba velkou měrou jak materiální a duchovní život obyvatel, tak i krajinu v regionu. Za svůj vznik a rozvoj vděčí této činnosti i Seiffen. Typické obydlí hornické rodiny, postavené na začátku 18. století, proto stojí hned u vchodu do muzea. Je typem malého, skromného hrázdného domku s příkrou šindelovou střechou, jaký byl často k nalezení v blízkosti dolů. Obytný prostor tvořila světnice, vyplňující celou levou polovinu domu. Nacházejí se v ní velká kachlová kamna se dvěma troubami a břichatým kamnovcem (kotlem), sloužícím k ohřevu vody. Za mrazivých dnů se kolem nich musela tísnit celá, někdy až desetičlenná rodina, protože místnost se slabými stěnami se dala jen těžko vytopit. Ohřev, vaření a sušení byly nejdůležitějšími úkoly tohoto jediného topeniště v domě. Na dřevěných

1

A miner's house

Until the 19th century, mining influenced both the material and spiritual lives of the population and the landscape in the region. Also Seiffen owes its creation and development to this activity. That is why a typical mining family dwelling, built at the beginning of the 18th century, is situated right next to the museum entrance. It is a small, modest half-timbered house with a steep shingle roof that was often found near the mines. The living area was a room taking the entire left half of the house. There is a large tiled stove with two ovens and a pot-bellied vessel (boiler) used to heat the water. On frosty days, the whole family of ten or so had to crowd around it because the room with the weak walls could hardly be heated. Heating, cooking and drying were the most important tasks of this single fireplace in the house. Wet clothes will hung on the wooden spanners around the stove, so it was necessary to heat the stove even in the summer. There was little furniture. The modest household equipment, covering only the most needed things for everyday life, was saved mostly in the cupboard or the food chest and on several shelves. Some items came from the creative hands of the landlord who, thanks to his work in mines, was skilled in craftsmanship and could handle wood. The torches and rapeseed oil lamps provided only modest light in the

